

ОБЛАСТЕН СЪВЕТ ПО УСЛОВИЯ НА ТРУД ЯМБОЛ

Протокол № 1 от 22 Март 2018 г.

Днес, 22 март 2018 г. се състоя заседание на Областния съвет по условия на труд – Ямбол. Към протокола е приложен присъствен лист на присъствалите членовете на Областния съвет по условия на труд. Заседанието премина при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Актуализация на състава на Областния съвет по условия на труд Ямбол.
2. Отчет за резултатите от дейността на Дирекция Инспекция по труда Ямбол за периода 01.01.2017 – 31.12.2017 г. (представя инж. Стоян Иванов, директор на Дирекция Инспекция по труда – Ямбол).
3. Обсъждане на тема: „Колективното трудово договаряне – възможност за подобряване на условията на труд.“
4. Разни.

Заседанието бе открито и водено от Христо Колев – заместник областен управител на област Ямбол и председател на Областния съвет по условия на труд Ямбол. Христо Колев напомни накратко основните функции на Съвета, съгласно Правилника за организацията и дейността на Областния съвет по условия на труд.

По т. 1 Христо Колев представи актуализирания състав на Областния съвет по условия на труд, съгласно Заповед на областния управител РД 01-00023 – 22.03.2018 г.

По т. 2 инж. Стоян Иванов – директор на Дирекция Инспекция по труда – Ямбол представи подробен отчет за резултатите от дейността на Дирекция Инспекция по труда – Ямбол за периода от 01.01.2017 до 31.12.2017 г.

През 2017 г. инспекторите от Дирекция Инспекция по труда със седалище Ямбол са реализирали 460 броя проверки в общо 395 броя предприятия и фирми.

Според броят на заетите лица в тях, същите могат да се разделят на:

- предприятия с нает персонал до 9 наети лица - общо 179 броя;
- предприятия с нает персонал от 10 до 49 наети лица - общо 139 броя;
- предприятия с нает персонал от 50 до 249 наети лица - общо 65 броя;
- предприятия с нает персонал от 250 до 499 наети лица - общо 6 броя;
- предприятия с нает персонал над 500 лица – 6 броя;

Броят на заетите лица в проверените предприятия е 20 416, от които 12 004 мъже и 8 412 жени. За първи път са инспектирани 60 предприятия.

През 2017 година най-много проверки са извършени в предприятията от следните икономически дейности: *Ресторантьорство; Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности; Строителство на сгради, специализирани строителни дейности; Добив на неметални материали и суровини; Сухопътен транспорт; Производство на хранителни продукти; Производство на облекло; Производство на метални изделия, без машини и оборудване.*

През 2017 г. служителите на Дирекция Инспекция по труда Ямбол, съгласно утвърдения план за дейността на дирекцията в изпълнение на Оперативна цел: Осъществяване на ефективен контрол относно спазване на законодателството в областта на труда, държавната служба и трудовата мобилност при план 273 броя са реализирали общо 460 броя проверки, както следва:

- По мярка № 1 от програма № 1 Извършване на проверки относно осигуряване на здраве и безопасност при извършване на строително-монтажни работи (СМР) – При план трийсет и три проверки са реализирани петдесет броя проверки;
- По мярка № 2 от програма № 1 Инспектиране на рискови производства и дейности – при план четирийсет и осем проверки са реализирани петдесет и два броя проверки;
- По мярка № 3 от програма № 1 Извършване на проверки в предприятия, от икономически дейности, оказващи съществено влияние върху нивото на трудовия травматизъм и професионалните болести в страната и проверки по спазване предписанията на органите на медицинската експертиза на работоспособността за лицата, получаващи лични пенсии за инвалидност – при план двайсет и седем проверки са реализирани четирийсет и осем броя проверки;
- По мярка № 4 от програма № 1 Извършване на проверки относно осигуряване минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд и законосъобразност при възникване на трудовите правоотношения в отрасъл Растениевъдство – при план петдесет и шест проверки са реализирани седемдесет и два броя проверки;
- По мярка № 5 от програма № 1 Извършване на проверки в предприятия, с цел превенция на недекларирания труд във всичките му проявления – работно време, заплащане на труда и възникване на трудовото правоотношение, както и условия на труд на уязвимите групи работници – При план сто и пет проверки са реализирани двеста трийсет и три броя проверки;
- По мярка № 6 от програма № 1 Извършване на проверки по спазване разпоредбите на Закона за трудова миграция и трудова мобилност, в т.ч. приемането на командировани работници и служители от държави-членки на ЕС, държава-страна по Споразумението за ЕИП, или на Конфедерация Швейцария на територията на Република България – При план една проверка е реализирана една проверка;
- По мярка № 7 от програма № 1 Извършване на проверки по законосъобразното осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа – При план една проверка е реализирана една проверка;
- По мярка № 8 от програма № 1 Контрол на дейността на предприятия, които осигуряват временна работа и на предприятия ползватели – При план една проверка е реализирана една проверка;
- По мярка № 9 от програма № 1 Извършване на проверки на работодатели, които командироваат и изпращат работници и служители в рамките на предоставяне на услуги в държави-членки на ЕС, в т.ч. и чрез предприятия осигуряващи временна работа – При план една проверка е реализирана една проверка.

От изложеното е видно, че изпълнението на плана за дейността на Дирекция „Инспекция по труда” със седалище Ямбол е реализиран на 100%. Относителния дял на реализираните планирани проверки за 2017 г., спрямо общия брой реализирани проверки е около 59,4%.

Относно спазване на трудовото законодателство в т.ч.: в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, в т. ч. трудов травматизъм, най-чести нарушения на нормите на ЗЗБУТ включват:

През 2017 г. инспекторите от Дирекция Инспекция по труда - Ямбол са реализирали 460 проверки по спазване изискванията на трудовото законодателство, при извършването на които са констатирани 1013 (50,75%) нарушения на нормите на ЗЗБУТ и свързаните с него подзаконовни нормативни актове. Съставени са общо 19 броя АУАН за нарушения на нормите на ЗЗБУТ и свързаните с него подзаконовни нормативни актове, както следва:

- за нарушения по организация на дейността за осигуряване на ЗБУТ - 10 броя;
- за нарушения по безопасност на работното оборудване и технологичните процеси – 3 броя;
- за нарушения по хигиената на труда – 6 броя;

Най-честите констатирани нарушения по организация и управление на дейността на ЗБУТ са: по оценката на риска, по вътрешни нормативни актове на ЗБУТ, по инструктажа и обучението на служителите и работниците. Нарушенията по безопасност на работното оборудване и технологичните процеси са: неосигурена защита от директен и индиректен допир до електрически ток; липсват измервания, удостоверяващи ефективността на защитните мероприятия срещу поражения от електрически ток; липса на предпазни устройства и др.

Болшинството от проверените предприятия и фирми са си подобрили организацията на дейността по осигуряване на ЗБУТ в сравнение с 2016 г. Работодателите се стремят да осигурят необходимите знания на работещите по отношение безопасната им работа, използването на ЛПС и колективни средства за защита.

За 2017 г. може да се отчете, че проверените предприятия и фирми имат сключени договори със СТМ.

За 2017 г. е установено, че от проверените 355 предприятия и фирми с повече от един зает работник или служител, изискването на ЗБУТ за изготвяне оценка на риска са изпълнили 350 от тях или 98,6% от тези предприятия, като 345 от тях са утвърдили и програма за минимизиране на риска.

В проверените предприятия от КИД 31 *Производство на мебели*, КИД 28 *Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение*, КИД 14 *Производство на облекло*, КИД 27 *Производство на електрически съоръжения*, КИД 10 *Производство на хранителни продукти* и КИД 55 *Хотелиерство*, се констатира, че това изискване е изпълнено на 100%.

Констатира се, че в предприятията от тези икономически дейности се изпълняват мерките за минимизиране и предотвратяване на риска. В предприятията се влагат инвестиции за въвеждане на ново и безопасно работно оборудване. Извършва се замяна на опасни технологии с безопасни такива, което е едно от принципните изисквания за привеждане на здравословни и безопасни условия на труд в съответствие със законовите норми.

Анализът на изпълнението на изискванията на ЗБУТ във всички икономически дейности показва, че изоставане относно пълнотата и качеството на изготвените оценки на риска и реализиране на предприетите мерки в утвърдените програми за минимизиране и предотвратяване на риска има в малките и средни предприятия от икономически дейности: КИД 01 *Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности*, КИД 25 *Производство на метални изделия, без машини и оборудване*, КИД 46 *Търговия на дребно, без търговия с автомобили и мотоциклети* и КИД 45 *Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт*.

Може да се отчете, че има пропуски при контрола на дейността на Службите по трудова медицина от съответните компетентни органи, т.е. същият е занижен или не се осъществява в действителност. Независимо от факта, че почти в 100% от проверените предприятия работодателят е осигурил обслужване от СТМ, рядко се спазва изискването за предоставяне на Анализ за здравословното състояние на работещите за

предходната година и не се предлагат конкретни мерки за подобряване на здравословните и безопасни условия на труд.

Инспекционната дейност през 2017 г. трябва да се насочи в предприятията с нает персонал до 10 лица от КИД 14: Производство на облекло, КИД 25 Производство на метални изделия, без машини и оборудване, КИД 41 Строителство на сгради в т.ч. и на идентифицирани обекти на които се извършват дейности по „Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради, КИД 49 Сухопътен транспорт, КИД 01 Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности.

Видно от установените актуални данни за състоянието на условията на труд: работещите при условия на труд, неотговарящи на хигиенните норми и изисквания в проверените предприятия са 7% за 2017 г. (при 4% за 2016 г.). Основният неблагоприятен фактор е нивото на шума (т.е. дневното ниво на експозиция на шум). На неговото влияние са подложени 91,9% от работещите при условия на труд, неотговарящи на хигиенните норми и изисквания в проверените предприятия през 2017 г. (при 90,2% през 2016 г.).

Шумът е лимитиращ вреден фактор в тези производства. Проверките показват, че продължава тенденцията към изграждане на колективни средства за защита (вентилационни, аспирационни, климатични инсталации) за работещите в предприятията. В предприятията за производство на текстил и изделия от текстил, без облекло технологичните процеси и работно оборудване се характеризират с това, че работниците са изложени на интензивен шум. Поради тази причина и в новоизградените предприятия, използващи съвременно технологично оборудване, част от работещите в тях лица са подложени на неблагоприятно въздействие на наднормени нива на шум. Понеже е невъзможно в повечето случаи прилагането на технически решения за намаляване на шума в производствените помещения, работодателите са разработили физиологични режими на труд и почивка, осигурили са на работниците стаи за отдих с шум под 65 децибела и са предоставили лични предпазни средства на работниците (антифони).

Анализът на трудовия травматизъм през 2017 г. показва като цяло лек спад от 13.1% (три броя по-малко) приети за трудови деклариращи злополуки пред ТП на „НОИ” – гр. Ямбол в сравнение с 2016 г.

По окончателни данни на ТП на НОИ – Ямбол за 2017 г. са подадени общо 33 броя декларации, от тях 8 броя са в процес на разследване и 5 броя не са приети за трудови злополуки. От приетите 20 броя трудови злополуки през 2017 г. 16 броя са по чл. 55, ал. 1 от КСО, 4 броя по чл. 55, ал. 2 от КСО. По данни на НОИ няма трудови злополуки завършили със смъртен изход на територията на област Ямбол през 2017 г. За същият период на 2016 г. са подадени общо 25 броя декларации, от тях 2 броя не са приети за трудова злополука. От приетите 23 броя трудови злополуки през 2016 г. 17 броя са по чл. 55, ал. 1 от КСО, 6 броя по чл.55, ал.2 от КСО. По данни на ТП на НОИ Ямбол през 2016 г. 2 броя трудови злополуки са завършили със смъртен изход.

През 2017 г. най-голям брой трудови злополуки (11 броя) са станали в субекти от КИД 10 Производство на хранителни продукти, КИД 28 Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение - без обработващи машини, КИД 31 Производство на мебели и КИД 46 Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети – средно по 2,75 броя в посочените икономически дейности. Единични са случаите на настъпили злополуки в дружества от КИД 29 Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета, КИД 38 Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали, КИД 42 Строителство на съоръжения, КИД 47 Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети, КИД 49 „Сухопътен транспорт”.

През 2017 г. Дирекция Инспекция по труд Ямбол е разследвала общо 21 броя трудови злополуки, които са настъпили в различни предприятия и фирми. Както е характерно и за предходните години, основните причини за възникналите през 2017 трудови злополуки са свързани главно с: нарушаване на утвърдените правила за

безопасна работа; неправилно използване на наличното работно оборудване и съоръжения; невнимание от страна на работника или служителя; неизползване на ЛПС; неупражнен контрол от длъжностни лица;

С оглед разкриване на факторите, довели до увреждане на здравето и работоспособността на работници и служители, както и с цел предприемане на мерки за тяхното отстраняване, през 2017 г. Дирекция Инспекция по труда Ямбол организира и реализира проверки в предприятията със завишени показатели на трудовия травматизъм, съгласно утвърден график (Приложение № 4 към годишния план за дейността на инспекцията през 2017 г.), в т.ч. са реализирани и извънпланови такива – а реализирани са 48 проверки в тази насока, от които 27 планови проверки. В резултат на извършените проверки, са предприети коригиращи мерки от работодателите, които са насочени към намаляване на предпоставките и причините, водещи до трудови злополуки, повишаване на вътрешнофирмения контрол за спазване на нормите: правилата и утвърдените от работодателя инструкции за безопасна работа, актуализиране на вътрешните правила по ЗБУТ, провеждане на обучение, извънредни инструктажи и организиране на изпити за проверка на знанията на работещите по безопасност на труда, подобряване на създадената в предприятието организация за установяване, деклариране, разследване и регистриране на трудовите злополуки.

В областта на трудовите правоотношения, в т. ч. резултат от инспекционната дейност по сключване на писмени трудови договори, по заплащането на труда, спазване на нормите закрилящи труда на непълнолетните:

В резултат на засилената контролна дейност, насочена към спазване на законовите разпоредби при осъществяване на трудовите правоотношения, е увеличен процента на констатираните нарушения. Запазва се тенденцията установена през последните години, а именно, че нарушенията по работното време и заплащането на труда са най-често констатираните. Основните нарушения, които се допускат във връзка с правната регламентация на заплащането на труда се изразяват в липса на изискуемите по закон вътрешни актове по организация на работната заплата и непълноти в тяхното съдържание. Част от нарушенията се отнасят до неизплащане с нормативно установеното увеличение на положен нощен труд и труд, положен на официални празници, както и до неопределяне на дължимо обезщетение за използван платен годишен отпуск при прекратяване на трудовото правоотношение. Тези нарушения преобладават в проверените малки и средни предприятия от икономически дейности КИД 47 Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети, КИД 80 Дейности по охрана и разследване, КИД 10.7 Производство на хлебни и тестени изделия и КИД 56 Ресторантьорство.

През 2017 г. инспекторите от Дирекция Инспекция по труда Ямбол са констатирани 981 (49,15% от общия брой констатирани нарушения) нарушения по трудовите правоотношения (КТ), от които:

- констатирани нарушения по работното време – 174 броя;
- констатирани лица без трудови договори – 7 броя;
- допускане на работник или служител до работа преди да му бъде предоставена справка за заверен трудов договор в ТД на НАП – 21 броя;
- констатирани нарушения по заплащането на труда – 170 броя;
- констатирани други нарушения по трудови правоотношения – 609 броя;

Съставени са 84 броя АУАН за нарушения по трудовите правоотношения и 1 АУАН за създадени пречки на контролния орган.

В резултат на контролната дейност на служителите от Дирекция Инспекция по труда са изплатени забавени трудови възнаграждения в размер на 122 063,69 лв.

За така констатираните нарушения през 2017 г. са дадени 1901 задължителни за изпълнение предписания на работодателите, спрян е един обект на основание чл.404. ал.1, т.3 от Кодекса на труда. Съставени са 103 акта за установени административни нарушения, в т.ч. 1 брой за създадени пречки на контролния орган.

Въз основа на съставените от инспекторите на Дирекция Инспекция по труда Ямбол актове за установени административни нарушения, през 2017 г. са издадени 143 наказателни постановления. Влезлите в сила наказателни постановления за периода са 139. Общата сума на наложените имуществените санкции или глоби по влезлите в сила наказателни постановления за отчетния период е в размер на 111 050 лева, като средният размер на санкцията на едно НП е 799 лв.

Във връзка с реализиране на административно-наказателната дейност е постигнато своевременно събиране на сумите от влезли в сила наказателни постановления, като е достигнат относително висок дял на събираемост на задълженията, а именно 94 084,55 лева.

През изминалата 2017 г. в Дирекция Инспекция по труда със седалище Ямбол са постъпили 85 искания за издаване на разрешение за наемане на работа на непълнолетни лица. За всички непълнолетни лица е издадено разрешение за сключване на трудов договор. Най-често исканията са за наемане на непълнолетни като сервитьори и бармани.

По данни от информационния продукт за електронно регистриране на трудови договори (<https://ednodnevni.gli.government.bg/IPSTS/Account/SignIn>) по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда (еднодневни трудови договори) е видно, че за отчетния период от Дирекция Инспекция по труда Ямбол са предоставени 7437 образци на еднодневни трудови договори, съгласно разпоредбата на чл. 114а от Кодекса на труда, която е въведена с промените на КТ (*изм. и доп. ДВ. бр.54 от 17 Юли 2015 г.*). За същия период на 2016 г. са предоставени 3612 образци на еднодневни трудови договори.

През отчетния период инспекторите от Дирекция Инспекция по труда Ямбол са извършили 67 броя проверки за решаване на постъпили сигнали и искания, в т.ч. 5 броя по искане по чл. 62, ал.4 от Кодекса на труда. Предмет на сигналите и исканията са най-вече неизплатено трудово възнаграждение при прекратяване на трудовото правоотношение, неизплатени обезщетения по Кодекса на труда, неоформени своевременно или невръчени документи свързани с прекратяването на трудовото правоотношение.

По отношение на оценка на взаимодействието с други контролни органи: през 2017 г. инспекторите от Дирекция Инспекция по труда със седалище Ямбол са реализирали общо 34 съвместни проверки с представители на други институции (РУП, НАП, РСПБЗН, РЗИ, ДАМТН, РИОСВ, ДНСК и др.).

След представянето на доклада, Христо Колев даде думата на членовете на Областния съвет по условия на труд за въпроси, коментари, мнения и препоръки. Зададени бяха конкретни въпроси, на които бе отговорено подробно.

По т.3 от дневния ред:

Христо Колев припомни някои основни аспекти от Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Представи накратко и основни моменти от Националната програма за безопасност и здраве при работа 2018 – 2020 г., в това число в приоритетна област „Превенция на професионалните рискове“ чрез разширяване на ролята на социалния диалог – развитие и усъвършенстване на извънсъдебни способности за уреждане на колективни трудови спорове. На нивото на европейския социален диалог са принципите на Лисабонския договор за реформи на ЕС и ЕО, както и Хартата за основните права на ЕС, в която едно от фундаменталните права е правото на колективно трудово договаряне.

В обсъждането на темата „Колективното трудово договаряне – възможност за подобряване на условията на труд“ членовете на Областния съвет по условия на труд взеха активно участие. Бяха коментирани национални данни, че за периода от 2011г. насам е налице постоянна тенденция на намаляване броя на сключените КТД и анекси, и че на ниво „предприятие“ са твърде малко в секторите индустрия и селско и горско

стопанство. Членовете на съвета по условия на труд се обединиха около мнението, че колективните трудови договори са право и плюс за работници и служители, но като цяло възможностите на КТД не са използвани в цялост. На територията на цялата област има регистрирани КТД едва 24, предимно в сферата на образованието и в някои от общините. Членовете на Областния съвет по условия на труд стигнаха до извода, че КТД е механизъм, който може да се приложи при желание и инициатива на самите работници и служители, чиито права защитава точно колективният трудов договор.

По т.4 от дневния ред:

Илияна Димитрова – областен координатор на РС на КНСБ – Ямбол съобщи, че във връзка с Световен ден по безопасност и здраве при работа, на 28 април 2018 година РС на КНСБ – Ямбол организира Ден на отворените врати за консултиране по трудови права.

След приключване на дневния реда заседанието бе закрито.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ОБЛАСТНИЯ СЪВЕТ ПО УСЛОВИЯ НА ТРУД (П)
И ЗАМЕСТНИК ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ:
(ХРИСТО КОЛЕВ)**